

Üçüncü Pencere: Zeminin yüzünde dört yüz bin muhtelif taifeden ibaret olan

Üçüncü Pencere

Zeminin yüzünde dört yüz bin muhtelif taifeden (**Hâşiye:** *Hattâ o taifelerden bir kısım var ki bir senedeki efradı, zaman-ı Âdem'den kıyamete kadar vücuda gelen bütün insan efradından ziyadedir.*) ibaret olan bütün hayvanat ve nebatat envainin ordusu; bilmüşahede ayrı ayrı erzakları, suretleri, silahları, libasları, talimatları, terhisatları kemal-i mizan ve intizamla hiçbir şey unutulmayarak, hiçbirini şaşırılmayarak bir surette tedbir ve terbiye etmek öyle bir sikkedir ki hiçbir şüphe kabul etmez, güneş gibi parlak bir sikke-i Vâhid-i Ehad'dir.

Hadsiz bir kudret ve muhit bir ilim ve nihayetsiz bir hikmet sahibinden başka kimin haddi var ki o hadsiz derecede hârika olan şu idareye karışsın. Çünkü şu birbirini içinde girift olan envaları, milletleri, umumunu birden idare ve terbiye edemeyen, onlardan birisine karışsa elbette karıştıracak. Halbuki **فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ** sırrıyla hiçbir karışık alâmeti yoktur. Demek ki hiçbir parmak karışmıyor.

Zeminin yüzündeki hadsiz canlılar ordusuna bak:

Üstadımız burada **bütün hayvanat ve nebatat envainin ordusuna** altı cihetten baktı

1- ayrı ayrı erzakları, 2- suretleri, 3- silahları, 4- libasları, 5- talimatları, 6- terhisatları;

Bu altı cihette, bu dört esasa işleyen bu muazzam düzene bakıp görmeliyiz;

1- Erzakları (Rızıkları): Her bir canlıya uygun rızık,

Her bir canlıya rızık; **tam ölçüyle, tam zamanında, eksiksiz ve karışmadan** verilir:

- **Kemal-i mizanla:** Arıya nektar, aslana et, ineğe ot verilir → her biri ihtiyacına tam uygun.
- **Kemal-i intizamla:** Çiçek açar → arı gelir; yavru çıkar → rızık hazırdır → her şey vaktinde.

- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Toprak altındaki solucan da, denizin dibindeki balık da rızkını bulur.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Aslana et verilir, koyuna ot → rızık sahibine gider, karışmaz. Ata et, ite ot verilmez. Hepsi layık olduğu rızka ulaşır.

2- Suretleri (Şekilleri): Her mahlukun kendine has şekli,

Her mahlûka öyle bir şekil verilmiş ki; **ölçülü, düzenli, eksiksiz ve karışmadan:**

- **Kemal-i mizanla:** Kuşa uçmaya, balığa yüzmeye, deveye çöl şartında gitmeye uygun bir suret → her biri ihtiyacına tam uygun.
- **Kemal-i intizamlarla:** Göz yerinde, kalp yerinde, kanatlar dengede → hiçbir aza yerini şaşırmaz.
- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Gözün içindeki mercekten, kuşun tüyüne kadar en ince detay eksiksiz verilir.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Kutup ayısı kutupta, boz ayı ormanda yaşar; her biri bulunduğu ortama uygun suretle yaratılır, şekiller karışmaz. Balık suda yüzgeçle, kuş havada kanatla yaşar; biri diğerinin suretine girmez. Bir buğday tanesinden arpa çıkmaz; her tohum kendi suretini şaşırmadan verir.

3- Silahları (Korunma ve Savunma Araçları): Her canlının kendini koruyacak donanımı,

Her canlıya verilen savunma; **tam ölçüyle, yerli yerinde, eksiksiz ve karışmadan:**

- **Kemal-i mizanla:** Aslana pençe, kaplumbağaya kabuk, arıya iğne verilir → her biri ihtiyacına tam uygun.
- **Kemal-i intizamlarla:** Pençe ayakta, diş ağızda, kabuk bütün bedeni sarar → savunma en uygun yerde.
- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Tavşana hız, kertenkeleye kuyruk bırakma, böceğe kabuk verilir → en zayıf bile korunur.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Aslana kabuk verilmez, kaplumbağaya pençe verilmez → silahlar karışmaz.

4- Libasları (Elbiseleri): Canlıların üzerindeki örtüler ve beden yapıları,

Her canlıya verilen örtü ve beden yapısı; **iklimine uygun, düzenli, eksiksiz ve karışmadan:**

- **Kemal-i mizanla:** Kutup ayısına kalın kürk, balığa pul, kuşa hafif tüy verilir → her biri yaşadığı ortama tam uygun.
- **Kemal-i intizamlarla:** Kışın kalınlaşır, yazın incelik; ağaç yaprak açar sonra döker → libas mevsime göre değişir.

- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Zebranın çizgisi, kelebeğin deseni, balığın kaygan derisi → her canlıya özel elbise verilir.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Kutup ayısına çöl libası verilmez, deveye kürk verilmez → libaslar yerini şaşırılmaz.

5- Talimatları (Her canlının hayatını yöneten ilham ve program)

Her canlıya verilen program; **ihtiyacına uygun, anında işleyen, eksiksiz ve karışmadan:**

- **Kemal-i mizanla:** Arıya petek yapma, kuşa yuva kurma, balığa yüzme bilgisi verilir → her biri vazifesine tam uygun.
- **Kemal-i intizamlarla:** Örümcek doğar doğmaz ağ örür, kaplumbağa yavrusu denize yönelir → program hemen işler.
- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Karıncaya depolama, arıya altıgen petek, ipek böceğine koza örme öğretilir → en küçük canlı bile unutulmaz.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Arı bal yapar, kuş yuva kurar → vazifeler karışmaz.

6- Terhisatları (Hayatlarının Sonu ve Vefatları)

Her canlının sahneden ayrılışı; **ölçülü, düzenli, eksiksiz ve karışmadan** gerçekleşir:

- **Kemal-i mizanla:** Kelebek kısa ömrünü tamamlar, kaplumbağa uzun yaşar → her biri vazifesine göre yaşar, vakti gelince gider.
- **Kemal-i intizamlarla:** Tohum bırakılır, nesil devam eder; sonra hayat sona erer → düzen bozulmaz.
- **Hiçbir şey unutulmayarak:** Ağaç tohumunu verir, arı yeni nesli bırakır → terhis, vazife tamamlanmadan olmaz.
- **Hiçbiri şaşırılmayarak:** Doğum-ölüm dengesi korunur; türler devam eder, denge karışmaz.

bir surette tedbir ve terbiye etmek öyle bir sikkedir ki hiçbir şüphe kabul etmez, güneş gibi parlak bir sikke-i Vâhid-i Ehad'dir.

1- Kemal-i Mizanla

Her canlıya tam ihtiyacı kadar verilmesi gösterir ki ortada son derece hassas bir ölçü vardır. Eğer bu iş çoklara verilseydi biri fazla verir, diğeri eksik bırakır; denge bozulurdu. Hâlbuki ne israf var ne noksanlık... Her şey tam kararında.

Canlıların ayrı ayrı erzakları, kendilerine mahsus suretleri, korunmalarına uygun silahları, üzerlerindeki libasları, hayatlarını yöneten talimatları ve terhisatları... Bu da gösterir ki bu

ölçü, her şeyi birlikte gören ve her ihtiyacı tam bilen tek bir ilmin eseridir.

2- Kemal-i İntizamla

Her şeyin yerli yerinde ve vakti vaktinde bulunması, umumi bir düzenin varlığını gösterir. Eğer bu işler ayrı ayrı ellere dağıtılsaydı biri erken yapar, diğeri geciktirir; sistem altüst olurdu. Fakat bakıyoruz ki hiçbir gecikme, hiçbir karışıklık yok.

Erzaklarıyla, suretleriyle, silahlarıyla, libaslarıyla, talimatlarıyla ve terhisleriyle her bir canlı ayrı ayrı bir düzen içinde yaratılmıştır. Demek ki bu kusursuz intizam, bütün kâinatı birlikte idare eden tek bir iradenin eseridir.

3- Hiçbir Şey Unutulmayarak

En küçük canlıdan en büyüğüne kadar hiçbirinin ihmal edilmemesi, her şeyin eksiksiz verilmesi gösterir ki ortada ihatalı bir ilim vardır. Eğer bu iş parçalansaydı küçükler unutulur, gözden uzak olanlar ihmal edilirdi. Hâlbuki hiçbir şey unutulmuyor. Bu da gösterir ki her şeyi kuşatan sonsuz bir ilim olmadan böyle bir ihata mümkün değildir.

4- Hiçbirini Şaşırmayarak

Hiçbir şeyin karışmaması, her varlığın tam yerine gitmesi ve vazifesini şaşırmaması gösterir ki ortada hatasız bir icraat vardır. Eğer çok failer olsaydı türler karışır, vazifeler değişir, sistem bozulurdu. Hâlbuki ne karışma var ne hata.

Her canlı; rızıkıyla beslenir, suretiyle tanınır, silahıyla korunur, libasıyla kuşanır, talimatıyla yaşar ve vakti gelince terhis edilir. Demek ki bu şaşmaz icraat, ancak tek bir kudretin tasarrufuyla mümkündür.

Netice

Ölçü kusursuz, düzen eksiksiz, unutma yok, şaşma yok... Bu dört hakikat bir aradaysa artık burada çokluk, ortaklık ve tesadüf söz konusu olamaz. Çünkü bir işte mutlak ölçü, mutlak düzen, umumî ihata ve şaşmazlık birlikte bulunuyorsa, o iş ancak tek bir Zât'tan çıkar.

Hadsiz bir kudret ve muhit bir ilim ve nihayetsiz bir hikmet sahibinden başka kimin haddi var ki o hadsiz derecede hârika olan şu idareye karışsın. Çünkü şu birbiri içinde girift olan envaları, milletleri, umumunu birden idare ve terbiye edemeyen, onlardan birisine karışsa elbette karıştıracak. Halbuki **فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ** sırrıyla hiçbir karışık alâmeti yoktur. Demek ki hiçbir parmak karışamıyor.

“Hadsiz bir kudret, muhit bir ilim ve nihayetsiz bir hikmet...”

Bu üç sıfat bir araya gelmeden bu kâinat idare edilemez:

- **Hadsiz kudret:** Çünkü yapılan işler sınırsızdır.
- **Muhit ilim:** Çünkü her şeyin ihtiyacı farklıdır.
- **Nihayetsiz hikmet:** Çünkü her iş yerli yerinde ve gayelidir.

Yani bu iş, küçük bir güçle, sınırlı bir bilgiyle, gelişigüzel bir fille açıklanamaz.

“Kim karışabilir?”

Eğer biri karışacaksa: Bütün türleri bilecek, hepsini birlikte idare edecek, hiçbirini karıştırmayacak... Yani ya **her şeye hükmedecek** ya da **hiçbir şeye karışamayacak**. Ortası yok.

“Birine karışsa, hepsini karıştırırdı”

Çünkü kâinat: İç içe geçmiş sistemlerden oluşuyor, her şey birbirine bağlı. Mesela:

- Arıya müdahale etsen → bitkiler etkilenir
- Bitkiler değişse → hayvanlar etkilenir
- Hayvanlar değişse → bütün denge bozulur

Yani: **Bir noktaya müdahale, bütün sistemi bozar.**

“فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ” sırrı

Bu ayetin manası: “Dön bak, hiçbir kusur, çatlak, bozukluk görüyor musun?” Bakıyorsun... Karışıklık yok, hata yok, çatlak yok. Demek ki: **Müdahale eden başka bir el yok.**

“Hiçbir parmak karışamıyor”

Eğer birden fazla fail olsaydı: İmza karıştırdı, sistem bozulurdu, çatlaklar görünürdü. Ama hiçbir iz yok. Demek ki: **Bu sistem, bölünmez bir hâkimiyetle idare ediliyor.**

Sonuç : Bu kadar girift, iç içe geçmiş, hassas bir sistemde en küçük bir ortaklık bile her şeyi bozardı.

Ama hiçbir bozulma yok. **Demek ki: Bu idare, tek bir kudretin mutlak tasarrufudur. Ve o tasarrufa hiçbir parmak karışamaz.**